

Tereza Poláková

2023

Fylogenetická analýza šimpanzí kultury

Posudek školitele bakalářské práce

Bakalářská práce T. Polákové pochází ze zásobníku dlouholetých dluhů antropo-skupiny na katedře zoologie, které vesměs vznikly na základě přednášek evoluční biologie člověka a následného uvědomění si, že někde něco skřípe. (Obdobně vznikla bakalářská práce Pavla Dudy, ono to letí.) Před více než 20 lety vyšly první články ukazující, že chování šimpanzů je nejen složité, ale především vykazuje pozoruhodné geografické uspořádání, zcela srovnatelné s lidskou etnografií. Od té doby se také traduje nejistota, do jaké míry je etno-diverzita šimpanzů spojená s fylogenetickými vztahy mezi jejich populacemi. Mezitím jsme se dozvěděli mnohem víc o fylogeografii šimpanzů, víme o směrech horizontálního přenosu mezi populacemi a v neposlední míře byly popsány nové soubory chování ve středoafričských populacích.

Práce T. Polákové byla zadána primárně jako rešeršní, ale poté, co studentka rychle vyrobila tabulku více než 60 znaků pro 10 populací tří poddruhů, byla by škoda nepokusit se o fylogenetické zpracování. Použili jsme jednoduchou MP analýzu (při vědomí jejích slabých, ale i silných stránek) a výsledky jsou přinejmenším zvláštní (= „stojí za pozornost“) – malá rozlišenost stromů, ale velká robustnost většinové topologie, která nesedí ani na fylogenezi, ani na geografickou blízkost. V každém případě to vyšlo jinak než předchozím autorům s horším samplingem taxonomickým i znakovým.

S prací T. Polákové jsem spokojen, snad jen mohla vykazovat menší zavilost při prosazování myšlenky „behaviorální strom neodpovídá genetickému ergo chování se šíří kulturně“ – škrtal jsem to asi desetkrát a nemám jistotu, že to tam na poslední chvíli ještě jednou nevnutila. Se sepsáním práce byly tradiční problémy, v tomto případě způsobené i tím, že první texty (ty o opicích) vznikly překvapivě hladce, takže na problém s interpretací výsledků a s diskusí cizích výsledků se vlastně přišlo na poslední chvíli – což je vlastně normální.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích 1. května 2023

prof. RNDr. Jan Zrzavý, CSc.